

DOI : 10.33274/2079-4819-2020-73-2-16-23

JEL : B41, B49, C10, C39

УДК 330.3

Хаврова К. С.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: havrova@donnuet.edu.ua

ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ-СТИМУЛЯТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

UDC 330.3

Khavrova K. S.,
PhD in Economic Sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: havrova@donnuet.edu.ua

DETERMINATION OF INDICATORS-STIMULATORS AFFECTING THE INTELLECTUALIZATION OF ENTERPRISE ACTIVITY

Мета. Метою проведеного дослідження є визначення показників-стимуляторів, які впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства, що дозволяє усунути перешкоди щодо підвищення інтелектуалізаційної діяльності підприємств.

Методи. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових методів: узагальнення, порівняння, побудови та структурно-функціонального аналізу.

Результати. В рамках дослідження для обґрунтування показників-стимуляторів, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємств, визначено позиції України за індикаторами Глобального інноваційного індексу, де знаходять своє відображення такі індикатори як «людський капітал та дослідження», «отримані знання та технології», «результати творчої діяльності». За проєкціями просторів інтелектуалізації діяльності визначено їх взаємозв'язок на мікро-, мезо- та макрорівнях. Зважаючи на те, що підприємство повинно використовувати можливості зовнішнього середовища для розвитку інтелектуалізації діяльності, в дослідженні актуалізуються питання визначення переліку показників-стимуляторів інтелектуалізації діяльності з метою їх врахування при обґрунтуванні шляхів підвищення інтелектуалізації діяльності підприємств. Розраховано комплексний показник сили впливу показників-стимуляторів, що дозволяє визначати значущість кожного з них. Зроблено висновок про те, що найбільший вплив на інтелектуалізацію діяльності підприємства чинять такі показники-стимулятори інтелектуалізації діяльності, як: рівень фінансового забезпечення та наявність джерел фінансових ресурсів для фінансування заходів інтелектуалізації діяльності на торговельному підприємстві (середня оцінка — 9,9 балів), якість мотиваційного механізму інтелектуалізації діяльності торговельних підприємств (середня оцінка — 9,1 балів), а також здатність персоналу до розвитку навичок та здібностей щодо виконання інтелектуально-управлінських завдань (середня оцінка — 8,7 балів).

Ключові слова: інтелектуалізація діяльності, показники-стимулятори, зовнішнє середовище, підприємство, сила впливу, інноваційний індекс.

Постановка проблеми. У сучасних умовах невизначеності зовнішнього середовища, циклічності виникнення кризових явищ та інтеграційних трансформацій економіки України особливого значення набувають питання інтелектуалізації діяльності, недо-

© К. С. Хаврова, 2020

оцінка значущості якої стримує темпи розвитку підприємств усіх сфер економічної діяльності.

Незважаючи на те, що за останні роки нагромаджено значний досвід в методології діагностики кризових явищ, наявні методичні підходи формуються на основі застосування переважно фінансових критеріїв і показників і не враховують широкий спектр специфічних для економіки показників-стимуляторів, недооцінка значущості яких може сприяти розвитку кризової ситуації на підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагомий внесок у вирішення проблем підвищення інтелектуалізації діяльності підприємств внесли такі вчені-економісти, як А. Бутник-Сіверський, А. Грішнова, Б. Леонтьєв, В. Іноземцев, Л. Федулова, А. Чухно та інші. Питання визначення впливу факторів зовнішнього середовища закладено в працях І. Ансофа, М. Альберта, О. Віханського, Ф. Котлера, М. Мексона, М. Портера, А. Стрікланда, А. Томпсона, серед вітчизняних науковців — Х. Баранівської, Т. Васильцевої, О. Кальченко, В. Лопатовського, В. Матушевської, П. Фісуненко. Разом з тим менш дослідженими є питання визначення сили впливу показників-стимуляторів на інтелектуалізацію діяльності підприємств.

Мета статті. Метою проведеного дослідження є визначення показників-стимуляторів, які впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства, що дозволяє усунути перешкоди щодо підвищення інтелектуалізаційної діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світовий досвід свідчить, що умовою конкурентного розвитку країни є розвинена система генерації знань, заснована на ефективній системі національної освіти та потужному секторі досліджень і розробок (R&D). Недооцінка впливу людського розвитку на економічне зростання є ключовою, хоча не єдиною причиною розриву в розвитку між Україною та іншими країнами [1]. Безумовно, чим вище людський розвиток у державі, тим вищою є її інвестиційна привабливість. Ураховуючи

проведені у попередні дослідження, можна стверджувати, що результатом людського розвитку є інтелектуалізація діяльності торговельних підприємств, яка, своєю чергою, є ключовим детермінантом забезпечення цільового рівня результативності і конкурентоспроможності на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Результатом інтелектуалізації діяльності є зростання інноваційного потенціалу галузей економіки, регіонів та країни в цілому. Рівень розвитку інтелектуалізації знаходить своє відображення в різних міжнародних рейтингових системах при вимірюванні рівня та результатів реалізації інноваційного потенціалу країн [2]. Так, за результатами досліджень інноваційного клімату країн, яке проводить з 2007 року школа бізнесу INSEAD, а також Всесвітня організація інтелектуальної власності та Корнельський університет (США), щорічно розраховується Глобальний інноваційний індекс [3]. В якості ключових індикаторів для формування Глобального інноваційного індексу знаходять своє відображення такі індикатори, як «людський капітал та дослідження», «отримані знання та технології», «результати творчої діяльності» (табл. 1).

Це ще раз підтверджує зв'язок інтелектуалізації діяльності підприємств із інноваційним розвитком та їх вплив на формування конкурентних позицій України у світових рейтингах.

Аналіз тенденцій зміни індикатору «людський капітал та дослідження» (табл. 1) дозволяє зробити висновок про позитивну тенденцію його рангу. У 2019 році ранг цього індикатору підвищився до 51 місця порівняно із 43 місцем у 2018 році. Це ще раз підтверджує важливість управління інтелектуалізацією діяльності на рівні окремого підприємства.

Приймаючи до уваги взаємозв'язок та взаємовплив інтелектуалізації на інноваційний розвиток, ми вважаємо, що проєкція подання просторів інтелектуалізації діяльності на мікро-, мезо- та макрорівнях може бути наведена трьома напрямками, що утворюють: простір інтелектуалізації на

Таблиця 1

Позиції України за індикаторами Глобального інноваційного індексу (GII) у 2014–2019 рр.
(складено автором за [4])

Індикатори GII	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	Score (0–100)	Rank (143)	Score (0–100)	Rank (141)	Score (0–100)	Rank (128)	Score (0–100)	Rank (128)	Score (0–100)	Rank (126)	Score (0–100)	Rank (129)
Глобальний індекс інновацій	36,3	63	36,5	64	35,7	56	37,6	50	38,5	43	37,4	47
Інституційне середовище	52,9	103	52,8	98	48,7	101	47,9	101	49,1	107	53,9	96
Людський капітал та дослідження	36,6	45	40,4	36	40,8	40	39,6	41	37,9	43	35,6	51
Інфраструктура	27,1	107	26,3	112	32,3	99	39,3	90	38,1	89	36,0	97
Ринковий досвід	45,1	90	43,9	89	42,1	75	43,2	81	42,7	89	43,3	90
Бізнесовий досвід	29,1	87	32,4	78	30,6	73	35,3	51	34,5	46	34,8	47
Отримані знання та технології (науково-практичні результати)	38,2	32	36,4	34	34,1	33	32,8	32	36,7	27	34,6	28
Результати творчої діяльності	30,6	77	31,3	75	31	58	35,6	49	36,5	45	35,5	42

мікрорівні, який характеризується кластером кваліфікацій, кластером можливостей та кластером здібностей персоналу окремого підприємства; простір інтелектуалізації на мезорівні, в якому створюються умови формування компетенцій для розвитку інтелектуальних платформ та технологій на підприємстві; простір інтелектуалізації на макрорівні, в якому відбувається інте-

лектуалізація економіки держави. Зв'язок вказаних проєкцій наочно наведений на рис. 1.

Визначений взаємозв'язок просторів інтелектуалізації різних рівнів (рис. 1) підтверджує значимість інтелектуалізації діяльності підприємств та актуалізує питання обґрунтування відповідного методичного інструментарію для визначення впливу показ-

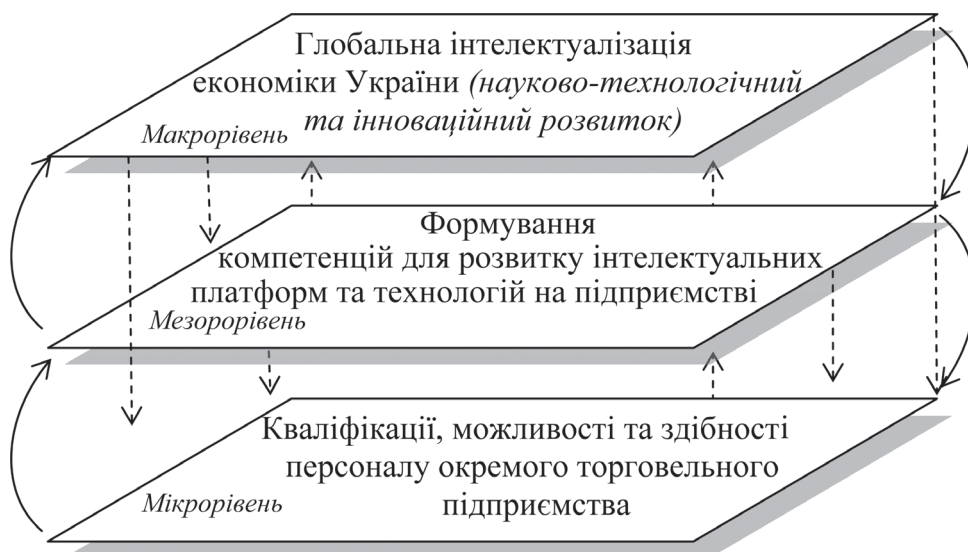

Рис. 1. Проєкції просторів інтелектуалізації діяльності та їх взаємозв'язок на мікро-, мезо та макрорівнях (складено автором)

ників-стимуляторів на управління інтелектуалізацією діяльності підприємств.

Підприємство є відкритою системою, що взаємодіє із зовнішнім середовищем, яке здійснює безпосередній вплив на його діяльність та, відповідно, визначає можливості розвитку інтелектуалізації діяльності. Фактори зовнішнього середовища можуть позитивно чи негативно впливати на процеси інтелектуалізації діяльності торговельного підприємства. Одна частина з них розкриває нові можливості підвищення рівня інтелектуалізації, інша — створює відповідні бар'єри.

Зважаючи на це, будь-яке підприємство повинно використовувати можливості зовнішнього середовища для розвитку інтелектуалізації діяльності, а отже, актуалізується питання визначення переліку показників-стимуляторів інтелектуалізації діяльності (IAi) з метою їх врахування при управлінні інтелектуалізацією діяльності підприємства.

Зазначимо, що показниками-стимуляторами, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства, є ті фактори, завдяки яким створюється можливість удосконалювати процеси інтелектуалізації діяльності за всіма бізнес-процесами управління — управлінськими, основними та забезпечувальними.

Для визначення показників-стимуляторів, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства необхідно створити експертну комісію в кількості 27 керівників та провідних фахівців підприємств. Експерти на основі анкети, висловлюють власну думку щодо ключових показників-стимуляторів, що впливають на інтелектуалізацію діяльності.

За результатами обробки анкетних даних формується комплекс основних показників-стимуляторів, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства (рис. 2).

Слід зазначити, що наведені на рис. 2 показники-стимулятори можуть по-різному впливати на процеси інтелектуалізації діяльності підприємства. З метою оцінки сили впливу показників-стимуляторів на інтелектуалізацію діяльності підприємства та розрахунку комплексного показника їх сили впливу (1) було визначено значимість кожного з них.

$$H_2 = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n SI_i}, \quad (1)$$

де SI_i — значення i -го показника-стимулятора інтелектуальної активності діяльності підприємства; n — кількість показників-стимуляторів інтелектуальної активності, які визначають рівень інтелектуалізації діяльності підприємства.

Наведений розрахунок здійснювався на основі застосування методу власних векторів Уейя [5], відповідно до якого була побудована матриця порівняння показників-стимуляторів. Розрахунок елементів матриці здійснювався за формулами:

$$\tilde{A} = \|a_{ij}^+\|, a_{ij} \in \{-1, 0, 1\}, \quad (2)$$

де $a_{ij} = -1$ означає перевагу показника-стимулятора інтелектуальної активності підприємства X_j над показником-стимулятором X_i ; $a_{ij} = 0$ — рівноцінність X_j та X_i ; $a_{ij} = 1$ — перевага показника-стимулятора інтелектуальної активності X_i над показником-стимулятором X_j .

Сформована за результатами розрахунків матриця порівнянь має такий вид (3):

$$\tilde{A}^{FA} = \begin{vmatrix} 0 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 0 & 1 & -1 & 1 & -1 \\ -1 & 0 & 1 & -1 & -1 & 1 & 1 & 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & -1 & 0 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 1 \\ -1 & 1 & 1 & 0 & 1 & 1 & -1 & 0 & 0 & -1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & -1 & 0 & -1 & 1 & 1 & -1 & -1 & 0 & -1 \\ -1 & -1 & -1 & -1 & 1 & 0 & -1 & -1 & 0 & 1 & 1 & -1 \\ -1 & -1 & -1 & 1 & -1 & 1 & 0 & 1 & -1 & -1 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & -1 & 0 & -1 & 1 & -1 & 0 & 0 & 0 & 1 & -1 \\ -1 & 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 & -1 & 1 & 1 & -1 & 1 & 0 & 1 & 0 & 1 & -1 \\ -1 & -1 & -1 & -1 & 0 & -1 & -1 & -1 & -1 & -1 & 0 & -1 \\ 1 & 0 & -1 & -1 & 1 & 1 & -1 & 1 & 1 & 1 & 1 & 0 \end{vmatrix}. \quad (3)$$

Рис. 2. Показники-стимулятори, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємства (складено автором)

На наступному етапі здійснюється транс-
формація матриці порівнянь за формулою:

$$\tilde{A}^+ = \|a_{ij}^+\|, a_{ij} = \{0, 1, 2\}. \quad (4)$$

За результатами проведених розрахунків
побудовано трансформовану матрицю порів-
нянь показників-стимуляторів інтелектуаль-
ної активності підприємств $\tilde{A}^{FA+}$ (5):

$$\tilde{A}^{FA+} = \begin{vmatrix} 1 & 2 & 2 & 2 & 2 & 2 & 2 & 1 & 2 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 2 & 0 & 0 & 2 & 2 & 1 & 2 & 2 & 2 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 1 & 2 & 2 & 2 & 2 & 2 & 2 & 2 \\ 0 & 2 & 2 & 1 & 2 & 2 & 0 & 1 & 1 & 0 & 2 & 2 \\ 2 & 2 & 1 & 0 & 1 & 0 & 2 & 2 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 2 & 1 & 0 & 0 & 1 & 2 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 & 0 & 2 & 1 & 2 & 0 & 0 & 2 & 2 \\ 1 & 1 & 0 & 1 & 0 & 2 & 0 & 1 & 1 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 2 & 0 & 1 & 2 & 1 & 2 & 1 & 1 & 0 & 2 & 0 \\ 2 & 0 & 0 & 2 & 2 & 0 & 2 & 1 & 2 & 1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 2 & 1 & 0 & 0 & 2 & 2 & 0 & 2 & 2 & 2 & 2 & 1 \end{vmatrix} \quad (5)$$

Вагомі коефіцієнти значущості показників-стимуляторів інтелектуальної активності підприємств розраховуються за такою формулою:

$$\varphi_{(1..n)}^H = \frac{\sum_{j=1}^m a_j^+}{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^m a_j^+} \quad (6)$$

Результати проведених інтегрованих оцінок показників-стимуляторів впливу на

інтелектуалізацію діяльності підприємств наведено в табл. 2.

За результатами проведеної оцінки можна зробити висновок про те, що найбільший вплив на інтелектуалізацію діяльності підприємства чинять такі показники-стимулятори інтелектуалізації діяльності, як: рівень фінансового забезпечення та наявність джерел фінансових ресурсів для фінансування заходів інтелектуалізації діяльності на підприємстві (середня оцінка — 9,9 балів),

Таблиця 2

Інтегровані оцінки показників-стимуляторів, що впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємств

Показники - стимулятори	Ум. познач.	Локальна середня експерта оцінка, бали	Значимість фактора-індикатора, коеф.
Політика керівництва торговельного підприємства у сфері підтримки та розвитку професійно-креативних знань персоналу	SI_I	7,2	0,122
Розвиток механізму стимулювання інноваційної діяльності на торговельному підприємстві	SI_I	8,1	0,101
Стан розвитку інформаційно-аналітичних технологій на торговельному підприємстві та рівень інтелектуалізації систем управління	SI_I	8,6	0,108
Якість мотиваційного механізму інтелектуалізації діяльності торговельних підприємств	SI_I	9,1	0,101
Рівень фінансового забезпечення та наявність джерел фінансових ресурсів для фінансування заходів інтелектуалізації діяльності на торговельному підприємстві	SI_I	9,6	0,074
Досконалість та інтегрованість бази знань на торговельному підприємстві	SI_I	7,3	0,054
Рівень розвитку інтелектуально-когнітивних можливостей та здібностей персоналу торговельних підприємств	SI_I	6,9	0,074
Рівень реалізації інноваційних процесів, спрямованих на вдосконалення інтелектуалізації діяльності торговельного підприємства	SI_I	7,8	0,068
Якість та стан нормативно-правової бази щодо регулювання взаємовідносин мотивації та прав на об'єкти інтелектуальної власності торговельного підприємства	SI_I	8,3	0,081
Здатність персоналу до розвитку навичок та здібностей щодо виконання інтелектуально-управлінських завдань	SI_I	8,7	0,095
Сприятливість інтелектуально-стимулювальної атмосфери (морального клімату для підвищення інтелектуальної активності персоналу)	SI_I	8,5	0,014
Рівень розвитку інфраструктури інтелектуалізації діяльності торговельного підприємства	SI_I	7,6	0,108
Сила впливу показників – стимуляторів на інтелектуалізацію діяльності торговельного підприємства (SI_I) (H_2), коеф.	$H_2 = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n SI_S} = 0,813$		

якість мотиваційного механізму інтелектуалізації діяльності підприємств (середня оцінка — 9,1 балів), а також здатність персоналу до розвитку навичок та здібностей щодо виконання інтелектуально-управлінських завдань (середня оцінка — 8,7 балів).

Висновок. Підсумовуючи вищевикладене, зробимо висновок, що для визначення показників-стимуляторів, які безпосередньо впливають на інтелектуалізацію діяльності підприємств, був використаний експертний метод — один з найбільш ефективних способів вирішення подібних проблем. Дослідження було спрямоване на визначення думок експертів щодо показників-стимуляторів, а також умов формування і реалізації інтелектуалізації діяльності підприємств. За комплексним показником визначено силу впливу показників-стимуляторів на інтелектуалізацію діяльності підприємств, що дозволяє на основі порівняння можливих альтернатив визначити вектор цільових орієнтирів щодо управління інтелектуалізацією діяльності підприємств.

Список літератури

1. Берницька Д. І. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства методом PEST/STEP аналізу. *Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу*. Тернопіль, 2012. Вип. 11, ч. 2. С. 41–45.
2. Давиденко Є. О. Формалізація процесу формування складу експертної групи для аналізу ризиків ІТ-проектів. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2012. №1 (44). С. 163–169.
3. Гнатієнко Г. М., Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень : монографія. Київ : 2008. 444 с.
4. Левківський О. В. Міжнародні індикатори оцінки інноваційного потенціалу України та його реалізації. *Інтелект XXI*. 2017. № 4. С. 78–82.
5. Яковенко Л. І., Пащенко О. В. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань. Полтава : Скайтек, 2011. 216 с.
6. Семикіна М. В. Мотиваційні умови розвитку праці в умовах конкурентного се-

редовища. *Регіональні перспективи*. 2002. № 3–4. С. 234–236.

7. Труніна І. М. Аналіз середовища підприємницької діяльності в Україні. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2015. Вип. 3 (92). С. 171–177

8. УКРАЇНА-2030: Доктрина збалансованого розвитку. Видання друге. Львів : Кальварія, 2017. 164 с.

9. Хілуха О. А., Кузьмін О. Є., Ліпич Л. Г. Управління інтелектуальним капіталом машинобудівних підприємств: теоретичні та прикладні положення : монографія. Луцьк : ВежаДрук, 2014. 200 с.

10. The Global Innovation Index, 2019 URL : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report#> (дата звернення 15.03.2020).

References

1. Bernytska, D. I. (2012). *Strategichnyi analiz zovnishniogo seredovyssha pidpryemstva metodom PEST/STEP analizu* [Strategic analysis of the external environment of the enterprise by PEST / STEP analysis]. *Ekonomichniy analiz* [Economic analysis], iss. 11, part. 2, pp. 41–45.
2. Davydenko, Ye. O. (2012). *Formalizatsia procesu formuvannia skladu ekspertnoi hrupy dlia analizu ryzykiv IT-proektiv* [Formalization of the process of forming the composition of the expert group for risk analysis of IT projects]. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu* [Bulletin of Kherson National Technical University], no. 1 (44), pp. 163–169.
3. Hnatiienko, H. M., Snytiuk, V. Ye. (2008). *Ekspertni tekhnologii pryjniattia rishen* [Expert decision-making technologies]. Kyiv, 444 p.
4. Levkivskiy, O. V. (2017). *Mizhnarodni indykatory otsinky innovatsiinoho potentsialu Ukrainy ta yoho realizatsii* [International indicators for assessing the innovation potential of Ukraine and its implementation]. *Intelekt XXI* [Intellect of XXI], no. 4, pp. 78–82.
5. Yakovenko, L. I., Pashchenko, O. V. (2011). *Ekonomichni osnovy modernizatsii vyshchoi osvity v umovakh stanovlennia ekonomiky znan* [Economic bases of modernization of higher education in the conditions of formation of knowledge economy]. Poltava, Skaitek Publ., 216 p.

6. Semykina, M. V. (2002). *Motyvatsiini umovy rozvytku pratsi v umovakh konkurentnoho seredovyshcha* [Motivational conditions of labour development in a competitive environment] *Rehionalni perspektyvy* [Regional prospects], no. 3–4, pp. 234–236.
7. Trunina, I. M. (2015). *Analiz seredovyshha pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Analysis of the business environment in Ukraine]. *Visnyk KrNU imeni Mykhaila Ostrohradskoho* [Bulletin KrNU], vol. 3(92), pp. 171–177.
8. UKRAINE-2030 : *Doktryna zbalansovanooho rozvytku* [UKRAINE-2030: The Doctrine of Balanced Development. Second edition]. Lviv, Kalvariia Publ., 2017, 164 p.
9. Khilukha, O. A., Kuzmin, O. Ye., Lipych, L. H. (2014). *Upravlinnia intelektualnym kapitalom mashynobudivnykh pidpriemstv: teoretychni ta prykladni polozhennia* [Management of intellectual capital of machine-building enterprises: theoretical and applied provisions]. Lutsk, VezhaDruk Publ., 200 p.
10. The Global Innovation Index, 2019 Available at : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report#>. (Accessed 15.03.2020).

Objective. *The objective of the study is to determine the indicators-stimulants that affect the intellectualization of the enterprise activity, to eliminate obstacles as for the increasing the intellectualization of the enterprise activity.*

Methods. *A complex of general scientific methods: generalization, comparison, construction and structural and functional analysis, is used in the study.*

Results. *As part of the study, in order to substantiate the indicators-stimulants that affect the intellectualization of the activities of enterprises, Ukraine's positions are determined according to the indicators of the Global Innovation Index, which reflects such indicators as «human capital and research», «acquired knowledge and technologies», «results of creative activity» Analysis of trends in the indicator «human capital and research» allows us to conclude that there is a positive trend in its rank. In 2019, the rank of this indicator increased to 51 positions compared to 43 in 2018. This once again confirms the importance of managing the intellectualization of activities at the level of an individual enterprise.*

According to the projections of the spaces of intellectualization of activity, their interconnection at the micro-, meso- and macro levels is determined. The projection of spaces of intellectualization at the micro level is characterized by a cluster of qualifications, a cluster of opportunities and a cluster of capabilities of personnel of individual enterprises, the space of intellectualization at the meso-level creates conditions for the formation of competencies for the development of intelligent platforms and technologies at the enterprise, the space of intellectualization at the macro-level includes the intellectualization of the state economy.

Despite the fact that an enterprise must use the possibilities of the external environment for the development of intellectualization of activity, the study updates the issues of determining the list of indicators that stimulate the intellectualization of activities in order to take them into account when justifying ways to increase the intellectualization of enterprises' activities. A complex indicator of the strength of the influence of stimulant indicators is calculated, which makes it possible to determine the significance of each of them.

It is concluded that the greatest influence on the harmonization of the enterprise's activities is exerted by such indicators-stimulators of the intellectualization of activities as: the level of financial support and the availability of sources of financial resources to finance activities for the intellectualization of activities in a trading enterprise (average score is 9.9 points), the quality of the motivational mechanism of intellectualization of the activities of trade enterprises (average score is 9.1 points), as well as the ability of personnel to develop skills and abilities to perform intellectual and managerial tasks (average score 8.7 points).

Key words: *intellectualization of activity, indicators-stimulants, external environment, enterprise, force of influence, innovation index.*

Надійшла до редакції 25.10.2020